

Beretning 2011.

Man siger at frem og tilbage er lige langt. Jeg synes nu at have oplevet en situation, hvor tilbage følte sig betydelig længere end frem.

For at få hele historien med er det nødvendigt at starte med sidste års reflektion over nedgangen i elevtallet her på skolen, og hvad vi kunne gøre for at tiltrække flere elever. På sidste års generalforsamling omtalte jeg, at vi havde besluttet igen at blive prøveforberedende skole. Måske skal vi starte endnu længere tilbage med at konstatere, at da denne skole blev født, var en af ideerne at vore elever skulle have mulighed for at aflægge Folkeskolens Afgangsprøve i udvalgte fag – typisk dansk og matematik.

Da den nye prøvebekendtgørelse kom for nogle år siden, valgte skolen her nødtvunget at skifte til ikke prøveforberedende skole ud fra fortolkning af bekendtgørelsen, at hvis skolen vedblev med at være prøveforberedende, skulle samtlige elever til prøve i samtlige obligatoriske fag – vist i alt 7 fag. Det var kun PPR, der kunne dispensere herfra, og en dispensation ville være meget svær at opnå. Vi forventede ikke, at skolen her ville henvende sig til et elevklientel, hvor en dispensation ville være mulig. Derfor valgte vi den ikke prøveforberedende vej.

En del af vore kolleger blandt ordblindeskolerne valgte den modsatte vej. Her var fortolkningen af prøvebekendtgørelsen, at skolens forstander havde mulighed for at fritage de elever fra prøven, der udtrykte ønske om det.

Vi lod os inspirere af vore kolleger blandt de andre ordblindeskoler, da vi sidste år besluttede at skifte fra ikke prøveforberedende til prøveforberedende. Vores statusskifte skulle selvsagt meddeles til Undervisningsministeriet. Her er der åbenbart gået et eller andet galt i postgangen, det korte af det lange er, at ministeriet ikke fik beskeden. Det blev først opdaget kort før jul, da vores forstander henvendte sig til ministeriet for at spørge til vores ønske om at ændre status. Det gav ministeriet anledning til at lave tilsyn, og 15. dec. fik vi en mail der gav travlhed og anledning til megen bekymring. Jeg redegør lidt i etaper.

Vedrørende prøver:

Der har været rod i postgangen, og vi får frem til 23. dec. til at søge om at blive prøveforberedende skole, men samtidig gør ministeriet opmærksom på:

- *Skolen skal informere elever og forældre om, at en konsekvens af, at skolen afholder folkeskolens afsluttende prøver, er, at prøverne er obligatoriske, og at elever alene kan fritages i særlige tilfælde i henhold til gældende regler (se herunder især prøvebekendtgørelsens § 15 og Bilag 6)*

Konsekvensen heraf er altså at samtlige elever skal til afgangsprøve i samtlige obligatoriske fag. Ministeriet underkender således forstanderens ret til at fritage enkelte elever for at aflægge prøve – i hvert fald når det gælder langt hovedparten af vore elever, og det gælder for så vidt alle ordblindeskoler. Jeg vender tilbage til fortolkning af reglerne senere i beretningen.

Midt i juleforberedelserne måtte vi således til at træffe en meget vanskelig beslutning. Vi havde 22 elever på skolen, der var optaget med en forventning om, at de kunne komme til Folkeskolens Afgangsprøve i et

eller flere af fagene dansk, matematik eller engelsk. Hvis vi valgte fortsat at være prøvefri, ville vi miste troværdighed i forhold til disse elever og deres forældre. Valgte vi at blive prøveforberedende skole, ville vi svigte de af vore elever, der var optaget på skolen under den forudsætning, at de og deres forældre havde valgt ikke at gå til Folkeskolens Afgangsprøve. Som konsekvens af ministeriets fortolkning af reglerne ville de jo skulle til prøve i alle obligatoriske fag.

Beslutningen blev, at vi var nødt til at beskytte de af vore elever, der havde valgt skolen under forudsætning af, at de ikke skulle til prøve. Vi fortsætter altså med at være prøvefri skole. De 22 elever og deres forældre, der havde valgt skolen under forudsætning af, at de kunne komme til prøve, måtte orienteres om situationen inden jul og tilbydes en alternativ løsning. Det kunne være at Hobro Efterskole sørgede for, at de kunne komme til eksamen på en anden skole – i givet fald i alle fag. De 22 elever og deres forældre valgte at takke nej til tilbuddet om at komme til eksamen på en anden skole – de mente heller ikke det var realistisk at skulle til prøve i alle fag.

Vi er herefter gået i gang med en plan B. Skolen må ikke udstede bevis for Folkeskolens Afgangsprøve, men vi må gerne udstede bevis for at eleverne har aflagt en prøve, der svarer til Folkeskolens Afgangsprøve. Det vil give mulighed for at udstede et real-kompetencebevis til eleverne. Vi håber, vi på den måde har reddet lidt af troværdigheden i forhold til det med prøver.

Det var fremragende krisestyring af vores forstander, og jeg skal ikke lægge skjul på, at det for mig personligt var en meget svær beslutning. Vi må erkende, at vi ikke havde undersøgt forholdene vedr. prøveforberedende skole grundigt nok. Det er troværdigheden, der står på spil, og havde det ikke fået så lykkelig en udgang, så havde det fået konsekvenser for bestyrelsens sammensætning.

Jeg lovede at vende tilbage til fortolkningerne af prøvebekendtgørelsen. I bekendtgørelsen står:

”§ 15. Elever, for hvem prøveaflæggelse på grund af betydelig funktionsnedsættelse eller utilstrækkelige danskundskaber ikke skønnes hensigtsmæssig, kan fritages for at aflægge folkeskolens obligatoriske afgangsprøver”

Fortolkningsspørgsmålet er herefter *betydelig funktionsnedsættelse eller utilstrækkelige danskundskaber*. I ministeriets forståelse gælder det ikke elever, der er optaget på Hobro Efterskole eller for så vidt på ordblindeefterskoler generelt. Ministeriet vil ikke afvise, at der på enkelte skoler findes enkelte ”sent udviklede” elever, for hvem det ikke giver mening, at de skal aflægge Folkeskolens Afgangsprøve, men når der på vores tidligere hjemmeside – i øvrigt i lighed med mange af vore kolleger også i nærområdet - stod: *”Vi er en skole, hvor du kan vælge at komme op til Folkeskolens Afgangsprøve”*, så er det i strid med gældende regler, og vi må således forvente en generel reaktion fra ministeriets side, så der bliver skabt lighed for loven.

Jeg er ikke helt færdig med ministeriets tilsyn. Man konstaterede også fejl og mangler i vores indholdsplan og vores hjemmeside. Vores forstander kom således på arbejde hele juleferien med at få tilrettet indholdsplanen. Som ministeriet udtrykker det i en samtale, er det ikke så meget den undervisning der foretages på skolen, der stilles spørgsmålstejn ved, det er snarere de sproglige formuleringer, der er anvendt for at beskrive undervisningen, man ønsker anderledes.

Vi må nok også her erkende, at vi ikke havde udvist rettidig omhu på dette område. For et par år siden havde vi jo ministerielt tilsyn på vores indholdsplan, og efter at vi dengang fik den godkendt, har vi været for meget i hængekøjen og ikke opdaget, at der i mellemtiden er kommet retningslinjer for udarbejdelse og udseendet af en indholdsplan. Jeg erkender blankt, at den nu reviderede indholdsplan giver et meget bedre overblik over den undervisning, der finder sted. Også for skolernes hjemmeside er der kommet specifikke regler, så også den har fået et eftersyn, så den lever på til lovens krav.

Vi skulle aflevere til ministeriet lige efter nytår, og ministeriet ville så gennemgå materialet og afgøre, om det evt. var nødvendigt med yderligere tilsyn med skolen. Vi har ikke hørt noget siden, men nu er Undervisningsministeriet jo gået i gang med en større omstrukturering, så der er nok ikke tid til at se på vores materiale.

På efterskolernes årsmøde var der i år en diskussion om kvalitet. Skal efterskolerne leve op til fastlagte standarder, og dermed have ret til et kvalitetsstempel? Det er en ret interessant debat, og et område vi ikke har været vant til at debattere. I erhvervslivet kan man blive ISO-certificeret, og så vidt jeg har forstået ISO certificering, så beskriver man nøje nogle standarder, som man efterfølgende gør alt for at leve op til.

I efterskolerne er hovedsigtet livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Det er i sig selv måske en vanskelig opgave al den stund, at jeg har læst mig til, at ordet dannelse ikke eksisterer på engelsk. Uanset om vi synes om det eller ej, må vi erkende at sammenligninger med andre lande i f.eks. PISA undersøgelser og via lovgivning i EU, er kommet for at blive. Godt nok kan EU ikke lovgive på uddannelsesområdet, men vores nationale lovgivninger bliver meget inspireret af hinanden. I EU er fokus ikke rettet på værdier og dannelse men på erhvervs politik og økonomiske mål. Vi skal som nation kunne klare os i konkurrencen med andre nationer ikke kun i EU men i hele verden. Tænk bare på mål som at 95 % af en årgang skal have en ungdomsuddannelse.

Vi debatterer løbende kvaliteten i vores tilbud, og vi kommer til at gøre det med endnu større styrke i den kommende tid. Vi må løbende tilpasse vores tilbud, så vi kan indgå i det samlede uddannelses tilbud i Danmark.

Kvalitetsdebatten kommer også til at handle om dannelse. Efterskoleforeningen har iværksat et forskningsprojekt i efterskolernes dannelsesprocesser og deres betydning. Det er der bl.a. kommet en bog ud af: "Dannelse der virker". Jeg citerer fra bogens bagside: *"Ved at deltage i venskabelige relationer, ved at dele interesser med andre og ved at indgå i et intergenerationelt fællesskab udvider elevernes deres selvtillid, selvværd og selvagtelse. Efterskolernes samvær gør en forskel, som bevæger og forandrer – livet igennem."*

Der er endvidere kommet en ph.d. afhandling om specialpædagogikkens betydning for, hvordan tilværelsen kan opleves. Heri vises det, at nogle elever i folkeskolen føler at de er udsat for mobning og deraf følgende ekskluderende position uden at læreren griber ind. Endvidere opleves degradering og henvisning til specialklassen, eller at være frit svævende mellem klassen og specialundervisningen. Det fører ofte yderligere selveksklusion med sig. Ved at skifte til en ordblind efterskole oplever eleverne en forandring fra at være unormale til at være normale. Det er tæt forbunden med elevernes evne til at skabe identitet og sociale kompetencer.

I mit eget arbejde oplever jeg en typisk forskel på kursister, der søge ordblindeundervisning som voksne. Kommer de med en baggrund fra ordblindeefterskolerne har de typisk bevaret selvtillid og selvværd, mens det er gået tabt, hvis de er forblevet i folkeskolens specialundervisning.

Det at eleverne bevarer troen på sig selv, og at der er muligheder for dem i vores samfund kombineret med at de opnår nogle sociale kompetencer på ordblindeefterskolerne, er vigtige parametre for at begå sig på arbejdsmarkedet og må indgå i vores kvalitetsdebat.

Uddannelsesparathed er et nyt begreb, vi må lære at forholde os til. Fremover skal alle elever, der forlader skolen have en uddannelsesparathedsvurdering, og det ligger jo sådan set godt i tråd med vores hidtidige vision om at alle elever, der forlader Hobro Efterskole skal videre i en eller anden form for uddannelse. Vi har netop iværksat et arbejde med at give vores vision et eftersyn, og ud fra de foreløbige meldinger, ser det ikke ud til at, det vil være en total anderledes skole, vi får ud af det arbejde, men det er altid sundt at gøre sig nogle forestillinger om, hvordan verden ser ud i fremtiden, og om det betyder, at der er noget, der skal gøres anderledes eller bedre.

Det næste spørgsmål der melder sig ved uddannelsesparathedsvurderingen er så, hvad gør vi med de elever, der bliver erklæret ikke uddannelsesparate? Det korte svar må være, at de skal så hurtigt som mulig gøres uddannelsesparate. Vi kunne godt forudse, at nogle af vore elever ikke umiddelbart ville være uddannelsesparate, samtidig er der til skolen kommet flere og flere henvendelser fra elever og deres forældre om muligheden for et tredje skoleår her på skolen – indtil nu har vi haft en regel om max. 2 år her. Hertil kommer, at vi igen ved dette skoleårs start måtte konstatere, at det heller ikke i år er lykkedes, at få skolen fyldt. Vi måtte altså til at bevæge os i alternative retninger. Vi har derfor besluttet, at etablere en udslningsklasse med vægt på botræning, praktikker men også boglig undervisning. Vi forestiller os i første omgang en lille afdeling med omkring 6 elever. Nogle af jer vil nok sige, at I har hørt det før, og ja vi er tilbage ved rødderne.

Bestyrelsen har i efteråret foretaget en selvevaluering. Det er noget både Undervisningsministeriet og Efterskoleforeningen opfordrer skolernes bestyrelse til at gøre. Det er dog lidt svært at finde ud af, hvordan man gør sådan noget. Internettet kan jo hjælpe med meget, og også her blev det en inspirationskilde. Ved hjælp at noget klippe-klisteren og omskrivninger lykkedes det, at få lavet et skema, hvori vi i første omgang skulle vurdere vore egne kompetencer. I næste omgang skulle vi så vurdere hvilke kompetencer, vi mente der var nødvendige for den samlede bestyrelse. Når vi til slut sammenholdt de to vurderinger, var det ret imponerende at se, hvor nøje de kompetencer bestyrelsen er i besiddelse af, svarer til de kompetencer vi overordnet mener, vi bør have. Det var alt i alt en meget spændende proces, både, om jeg så må sige, at opfinde og at være med i.

I forbindelse med finansloven blev der varslet besparelser. Det er vi vant til, og selvfølgelig skal efterskolerne tage deres del af opstramningerne i samfundet. Men denne gang var der ud over generelle besparelser tale om omlægninger af forældrebetalingen. Det betød, at statsstøtten til forældrenes egenbetaling ville blive reduceret med mellem 10 og 40 %. Værre var, at det især gik ud over mellemindkomsterne. Ser vi på forældrebetalingen på vores skole, ville ca. halvdelen stort ikke mærke noget til omlægningen, mens den anden halvdel ville mærke omlægningerne. Hvis vi så tager de højeste indkomster væk og regner med, at de klarer sig nok, så er der ca. 1/3 tilbage i mellemindkomsterne, der virkelig ville mærke stramningerne.

Det er helt legalt, at man har som politisk mål at begrænse tilgangen til efterskolerne ved at gøre det så dyrt for forældrene, at de lader være med at sende deres børn på efterskole. Fra ordblindееfterskolernes side syntes vi dog, vi ville gøre politikkerne i Folketinget opmærksomme på, at vi mente, det igen var at svigte ordblinde elever og deres forældre, hvis man lagde yderligere hindringer i vejen for dem. På den baggrund var vi tre efterskoler, der på vegne af alle ordblindееfterskoler i Danmark søgte foretræde for Folketingets Uddannelsesudvalg for at fremlægge vores sag.

Jeg ved ikke, om vores besøg gjorde noget indtryk på udvalget, men jeg har valgt at tage det som en oplevelse. Efterfølgende må vi konstatere, at besparelserne ikke blev taget af bordet, men man fandt en anden model, så mellemindkomsterne også i stor omfang gik fri af de voldsomme besparelser.

Vi måtte igen ved skoleåret 2010/11 konstatere stigende søgning til skolen. Vi måtte derfor endnu engang i gang med at tilpasse omkostningerne dvs. især lærerlønningerne til det elevtal, vi kunne forvente i dette skoleår. Vores forstander mente at 80 elever ville være realistisk, og det betød desværre, at vi igen måtte sige farvel til nogle dygtige medarbejdere. Desuden blev nogle af de øvrige sat ned i tid, og de åbenlys elevrelaterede konti blev reduceret.

Blandt andet det betyder så, at vi i dag kan præsentere et regnskab med et overskud på 995.000 kr. eller en overskudsgrad på 6,1 %. Det er et resultat, som bestyrelsen må betegne som meget tilfredsstillende. Ud over det vi kunne kalde rettidig omhu, er der et par ting, der medvirker til det flotte resultat. Skolen har fået noget større tilskud til støttetimer til at fastholde nogle af de sårbare unge. Pengene her er dog igen brugt på lønninger. Der har desuden været et mindre forbrug til køb af madvarer end budgetteret, og endelig har vi iværksat nogle tiltag for at sikre at budgettet på undervisningsmiddelkontoen holdt. De sidste par år har vi måttet konstatere et overforbrug her. De tiltag, der er sat i værk, ser ud til at have virket, så forbruget er holdt inden for rammerne.

Sammenligner vi med andre ordblindееfterskoler ligger både vores indtægtsprofil og udgiftsprofil på linje med de andre. Vi har dog været begunstiget af noget lavere renteomkostninger, end de skoler vi sammenligner os med. Vi må jo nok forvente stigende renteudgifter i de kommende år.

Et bankkrak har jo belært os alle sammen om, at indskydergarantien på 750.000 kr. er noget, man skal tage alvorligt. Skolen har likvide midler over 750.000 kr., og bestyrelsen har vurderet på vores pengeinstitut, og resultatet er, at vi har fastholdt at have alle likvide midler placeret i samme pengeinstitut. Vi har endda valgt at investere i garantbeviser for at opnå en bedre forrentning.

Skolen har skullet vælge forvaltningsmål. Vi har for produktiviteten valgt udvikling i elevtal og fordeling. Jeg har været inde på en faldende produktivitet målt i elevtal, og ser man på antal årselever pr. lærerårsværk ses også en stigende tendens. For effektivitet har vi valgt at fokusere på elevsøgning, brugertilfredshed, fastholdelse/frafald og medarbejdertilfredshed. Det er et fremadrettet arbejde, og det vil derfor indgå i de fremtidige beretninger. Desuden har vi jo stadig som mål at sikre at skolen har de bedste og billigste lån, og at vi opnår en overskudsgrad på 4 %.

Lad mig slutte med på bestyrelsens vegne at takke alle medarbejdere for et godt og veludført arbejde og for med- og modspil i årets løb, og for jeres velvillighed til at være med til at udvikle skolen. Specielt vil jeg gerne takke vores forstander for din måde at lede skolen på og for dit engagement i skolen. Jeg vil også

gerne takke bestyrelsen for arbejdet i årets løb, og skolens samarbejdspartnere for den tillid I har vist skolen i årets løb.

Hermed overlader jeg bestyrelsens beretning til generalforsamlingens behandling.